Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/3473

16.7.2025

Uznesenie Európskeho výboru regiónov v súvislosti s budúcim VFR

Článok 46 ods. 3 písm. b)

(C/2025/3473)

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

Aké bude zameranie dlhodobého rozpočtu EÚ?

1. víta zámer Európskej komisie zostaviť cielenejší, politicky orientovanejší, jednoduchší a flexibilnejší rozpočet s väčším vplyvom, ako sa uvádza v oznámení na tému *Na ceste k budúcemu viacročnému finančnému rámcu (VFR)*, ako aj začať verejné konzultácie v celej EÚ;

2. poukazuje na to, že v mnohých nedávnych správach (Enrico Letta, Mario Draghi, Sauli Niinistö) sa zdôrazňuje, že EÚ **má obrovský nedostatok investícií, pokiaľ ide o plnenie jej rastúcich ambícií**, počnúc civilnou a klimatickou odolnosťou, bezpečnosťou, obranou a vojenskou pripravenosťou až po potrebu opäť nadobudnúť konkurencieschopnosť a plniť ekologické a digitálne ciele. Zdôrazňuje, že regióny a mestá chápu zásadnú úlohu, ktorú zohrávajú pri plnení politických cieľov konkurencieschopnej EÚ;

3. dôrazne vyhlasuje, že na nové priority sú potrebné nové finančné prostriedky, keďže potreby politiky súdržnosti financované zo súčasných európskych programov naďalej existujú a mali by byť prioritou, a preto naliehavo vyzýva **EÚ, aby si zabezpečila dostatočné finančné prostriedky** na splnenie svojich veľmi dôležitých nových cieľov v náročnom geopolitickom kontexte bez toho, aby boli ohrozené jej dlhodobé priority a ciele zmluvy;

4. sa domnieva, že rozpočet EÚ by sa mal v čoraz väčšej miere financovať z **nových zdrojov financovania, ktoré sú uvedené v pláne vlastných zdrojov** ([1]), a naliehavo vyzýva Radu, aby bezodkladne dosiahla dohodu o balíku návrhov, ktoré predložila Komisia;

5. vyzýva na mimoriadne dodatočné úsilie o úpravu verejných výdavkov v EÚ. Európania musia jasne pociťovať, že ich zdroje sú spravované nanajvýš efektívne a že inštitúcie EÚ sú prísne a účinné. Preto predtým, ako sa bude otvorene hovoriť o nových dodatočných zdrojoch na zvýšenie príjmov, sa musí ukázať, že inštitúcie sú hospodárne;

VFR na obdobie po roku 2027 vytvorený v spolupráci s miestnymi a regionálnymi samosprávami ako strategickými partnermi

6. zdôrazňuje, že VFR na obdobie po roku 2027 musí odrážať **zásadu aktívnej subsidiarity a zohľadňovať lepšiu tvorbu práva**. Domnieva sa, že môže byť prejavom **novej kultúry dôvery**, na základe ktorej sa miestne a regionálne samosprávy považujú za dôveryhodných a nenahraditeľných partnerov pri plnení strategického programu EÚ, vzhľadom na ich jedinečné poznatky týkajúce sa miestnych investičných potrieb;

7. je preto proti akýmkoľvek priamym alebo nepriamym centralizačným opatreniam v rámci politiky súdržnosti a je pripravený preskúmať všetky právne prostriedky, najmä podľa Protokolu č. 2 o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality a článku 263 ZFEÚ, aby zabránil akémukoľvek pokusu v tomto smere. Zasadzuje sa za zavedenie väčšieho počtu právnych záruk v rámci na obdobie po roku 2027 s cieľom zabezpečiť väčšiu decentralizáciu a komplexné zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do rozhodovacích procesov. V tejto súvislosti víta, že Komisia sa verejne zaviazala k tomu, že priority EÚ sa musia určovať a realizovať spolu s členskými štátmi a regiónmi, ktoré formujú investície v teréne. Konkrétne jednotný národný plán musí byť prerokovaný medzi Komisiou, členským štátom a regiónom. Zo skúsenosti z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vyplýva, že centrálne plánovanie zvyšuje nepružnosť koncepcie, stanovuje ciele mimo regionálnych potrieb a znemožňuje presun zdrojov z nepožadovaných činností na úspešné;

([1]) Medziinštitucionálna dohoda medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov Medziinštitucionálna dohoda zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 2822.12.2020).

8. zdôrazňuje, že na to, aby **sa zásada partnerstva uplatňovala správne a v plnej miere**, sa musí vykonávať súbežne na troch úrovniach: na horizontálnej úrovni (so zahrnutím všetkých príslušných partnerov programu vrátane občianskej spoločnosti a sociálno-ekonomických subjektov), na vertikálnej úrovni (prostredníctvom skutočného viacúrovňového riadenia, ktoré zabezpečuje aktívne zapojenie všetkých úrovní verejnej správy, najmä miestnych a regionálnych samospráv) a územnej úrovni (prostredníctvom súdržnej koordinácie a synergií medzi všetkými programami EÚ, ktoré pôsobia na tom istom území, vyhýbaním sa uzavretému fungovaniu a posilňovaním integrovaného územného rozvoja);

9. vyjadruje obavy v súvislosti s tým, že ak by sa ako **riadiaci mechanizmus na prepájanie priorít EÚ s rozpočtom EÚ** používal nástroj na koordináciu v oblasti konkurencieschopnosti alebo proces európskeho semestra, mohlo by to viesť k ďalšej centralizácii a obchádzaniu samospráv na nižšej úrovni verejnej správy, čím by sa oslabila zodpovednosť na miestnej úrovni, a tým aj kvalita vykonávania. Opakuje svoju výzvu uvedenú v predchádzajúcich stanoviskách na vytvorenie kódexu správania pre zapojenie miestnych a regionálnych samospráv do európskeho semestra. Európsky semester by sa mal stať transparentnejším, inkluzívnejším a demokratickejším, a to zapojením miestnych a regionálnych samospráv;

10. opätovne potvrdzuje svoj názor, že **Pakt európskeho partnerstva**, ako bol vymedzený v predchádzajúcich stanoviskách ([2]) VR, by mal byť záväzným a strategickým nástrojom na zabezpečenie účinného uplatňovania zásady partnerstva a na vytvorenie synergií medzi politikami EÚ a jej finančnými opatreniami;

11. žiada Komisiu, aby **výslovne uznala** a v nasledujúcom VFR posilnila **osobité aspekty miestnych a regionálnych samospráv**, ktoré sú oveľa viac než len zainteresovanými stranami alebo príjemcami finančných prostriedkov EÚ, ako aj európsku územnú spoluprácu ako prioritu a symbol európskej pridanej hodnoty ([3]), pretože v opačnom prípade sa obmedzuje ich schopnosť účinne prispievať k dosahovaniu cieľov EÚ. Najmä geograficky a hospodársky znevýhodnené regióny s demografickým poklesom často nemajú zdroje a/alebo administratívne kapacity na realizáciu týchto cieľov;

12. sa domnieva, že príslušné miestne a regionálne samosprávy musia byť výslovne uznané v nariadení o rozpočtových pravidlách a systematicky zapájané do programovania, vykonávania a monitorovania všetkých fondov EÚ s územným rozmerom vrátane priamo riadených fondov ([4]);

13. opätovne zdôrazňuje, že **koncepcia a mechanizmy realizácie rôznych programov zakotvených vo VFR patrí naďalej medzi hlavné priority**. Zastáva názor, že počet programov v rámci všetkých foriem riadenia by sa nemal umelo určovať vopred, ale by sa mal skôr vypracúvať v súlade s príslušným politickým kontextom a optimálnou územnou úrovňou, pričom by sa malo zabrániť znásobovaniu programov a rozpočtových iniciatív;

14. súhlasí s potrebou **konsolidovať programy, ak sa tým účinne** obmedzí prekrývanie a prispeje sa k skutočnému zjednodušeniu, a to aj pokiaľ ide o požiadavky na vykazovanie, na základe potrieb a kapacít príjemcov;

15. sa domnieva, že budúci VFR by mal ešte viac uľahčovať **kombinovanie, koordináciu a komplementárnosť viacročných programov a synergie medzi regionálnymi, vnútroštátnymi a európskymi politikami EÚ a zdrojmi financovania** s cieľom zvýšiť celkový vplyv a súdržnosť finančnej podpory EÚ;

16. zdôrazňuje, že VFR nesmie podporovať projekty ani opatrenia, ktoré sú v rozpore s cieľmi Únie v oblasti klímy a životného prostredia alebo jej dlhodobými politickými cieľmi, ako je klimatická neutralita do roku 2050, a požaduje spoľahlivé záruky na zabezpečenie súdržnosti všetkých nástrojov financovania;

([2]) COTER-VII/030. Budúcnosť politiky súdržnosti po roku 2027. Spravodajcovia: Emil Boc (RO/EĽS) a Alves Vasco Cordeiro (PT/SES). Prijaté na plenárnom zasadnutí 29. novembra 2023 (Ú. v. EÚ C, C/2024/1041, 9.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1041/oj) a COTER-VII/41 Rozpočet EÚ a miestne orientované politiky: návrhy nových mechanizmov navrhovania a vykonávania vo VFR po roku 2027.Spravodajkyňa: Marie-Antoinette Maupertuis (FR/EA). Prijatie na plenárnom zasadnutí 19. novembra 2024 (Ú. v. EÚ C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj).

([3]) Pozri bod 52 stanoviska COTER-VII/040 (Ú. v. EÚ C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj).

([4]) COTER-VII/041.Rozpočet EÚ a miestne orientované politiky: návrhy nových mechanizmov navrhovania a vykonávania vo VFR po roku 2027.Spravodajkyňa: Marie-Antoinette Maupertuis (FR/EA). Prijatie na plenárnom zasadnutí 19. novembra 2024 (Ú. v. EÚ C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj24.1.2025. ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj).

17. je presvedčený o tom, že harmonizácia pravidiel naprieč všetkými fondmi uplatňovaných v **jednotnom rámci bez ohľadu na počet fondov môže byť prínosom pod podmienkou, že sa ňou nepoškodí viacúrovňové riadenie budúcej politiky súdržnosti**;

18. poukazuje na to, že **uplatňovanie detailnejšie prepracovaného prístupu viac orientovaného na výsledky v budúcom VFR** si vyžaduje dôsledné politické rozhodovanie založené na dôkazoch a vplyve, ktoré bude vychádzať z lepšieho zberu, analýzy a hodnotenia údajov na európskej, národnej a regionálnej úrovni s cieľom zabezpečiť, aby sa územná rozmanitosť odrážala v investičných cieľoch a hodnotiacich ukazovateľoch. Zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy nesmú byť brané na zodpovednosť za neplnenie cieľov na národnej úrovni, a to najmä v oblastiach, v ktorých nemajú potrebné kompetencie, zdroje alebo rozhodovacie právomoci na ovplyvnenie výsledkov;

19. varuje pred prístupom, podľa ktorého by hlavným cieľom bolo **urýchliť finančné plnenie rozpočtu EÚ**. Vyjadruje poľutovanie nad prudkým nárastom podielu viacročných finančných programov riadených v rámci VFR na roky 2021 – 2027, ktoré nezohľadňujú miestny rozmer. Zdôrazňuje, že do konca programových období neexistujú výrazné rozdiely v plnení rozpočtu medzi fondmi v rámci spoločného riadenia a fondmi v rámci priameho riadenia napriek tomu, že fondy v rámci spoločného riadenia majú iný časový harmonogram plnenia rozpočtu;

20. sa domnieva, že v budúcom VFR by sa mali posúdiť a určiť **správne prostriedky a stimuly na prilákanie súkromného kapitálu, rozvíjať verejno-súkromné partnerstvá a podporovať spolupráca medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom využiť finančné prostriedky EÚ na dosiahnutie politických cieľov**. Vyzýva Komisiu, aby predložila dôkladné posúdenie rôznych druhov doteraz zavedených mechanizmov kombinovaného financovania, pričom by sa mala zohľadniť najmä ich dostupnosť a vplyv na všetky typy miestnych a regionálnych samospráv;

Nový VFR založený na prierezových zásadách zohľadňujúcich miestnu realitu

21. víta zavedenie **prierezových zásad začlenených do všetkých fondov** v rámci súčasného VFR na roky 2021 – 2027 (klíma, biodiverzita, rodová rovnosť, ciele udržateľného rozvoja), domnieva sa však, že meranie vplyvu týchto zásad na rôzne geografické oblasti ešte možno zlepšiť. Žiada, aby sa naďalej uplatňovala zásada „výrazne nenarušiť“ a aby sa pri vykonávaní programov financovania EÚ zaviedli jasné opatrenia na odhaľovanie praktík týkajúcich sa environmentálne klamlivých tvrdení a na ich predchádzanie;

22. poukazuje na to, že podľa článku 3 Zmluvy o EÚ je „hospodárska, sociálna a územná súdržnosť“ základným cieľom EÚ. Zdôrazňuje, že Komisia síce do verejnej diskusie zahrnula zásadu **„nenarušiť súdržnosť“**, ale doteraz ju nedokázala uviesť do praxe. Vyzýva Komisiu, aby pri navrhovaní a vykonávaní viacročných programov financovania po roku 2027 systematicky využívala posúdenia územného vplyvu a overovanie vplyvov na vidiecke oblasti a uplatňovala prierezové zásady, ako je zásada rodovej rovnosti a nediskriminácie;

23. podporuje názor Komisie, že na činnosti, pri ktorých nie sú zabezpečené **zásady právneho štátu alebo ochrana finančných záujmov EÚ** by sa nemali vynakladať žiadne finančné prostriedky. Trvá na dôslednom uplatňovaní nariadenia o podmienenosti právnym štátom [(EÚ, Euratom) nariadenie 2020/2092 ([5])], a najmä ustanovení jeho článku 5 ods. 2, ktoré vyžadujú, aby orgány členských štátov pokračovali vo vykonávaní programov, ktorých sa týka pozastavenie financovania EÚ, čím sa chránia koneční príjemcovia na regionálnej a miestnej úrovni. V tejto súvislosti trvá na tom, že zabezpečenie zásady právneho štátu a ochrana finančných záujmov EÚ sú v podstate dve strany jednej mince, čiže čím prísnejšie budú demokratické normy členských štátov, tým lepšie sa zaručí ochrana finančných záujmov EÚ;

Pružnosť VFR na obdobie po roku 2027

24. súhlasí s celkovým hodnotením Komisie, že **rozpočet EÚ musí byť pružnejší, aby mohol reagovať** rýchlejšie na nepredvídané udalosti a meniace sa politické priority. Zdôrazňuje však, že väčšia flexibilita musí byť spojená s transparentnosťou, zodpovednosťou a včasným zapojením miestnych a regionálnych samospráv, aby sa zabezpečilo, že riešenia budú územne vyvážené;

([5]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie (Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1).

25. súhlasí s tým, že je potrebné preskúmať súčasné zabudované mechanizmy flexibility na úrovni samotného nariadenia o VFR, ako aj na úrovni jednotlivých viacročných programov (ak je to potrebné);

26. preto navrhuje, aby sa do nariadenia o VFR od začiatku začlenil **väčší núdzový fond a väčší rezervný balík všeobecnej flexibility** s cieľom poskytnúť prvotnú reakciu na nepredvídané otrasy a nové výzvy. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že politika súdržnosti sa musí naďalej zameriavať na svoje dlhodobé rozvojové ciele a nesmie sa používať ako nástroj krízového riadenia;

27. zdôrazňuje, že pri reakcii na nepredvídané otrasy a nové výzvy by sa nemali využívať **existujúce politiky a fondy, napríklad v oblasti súdržnosti a poľnohospodárstva, ako je to v súčasnosti**, pretože to narúša dosahovanie ich cieľov stanovených v zmluve a oslabuje regulačnú stabilitu na úkor riadiacich orgánov a príjemcov;

28. súhlasí s tým, že vzhľadom na geopolitický kontext je potrebné nájsť novú rovnováhu **medzi flexibilitou a stabilitou v rámci VFR**. Výbor je otvorený inovatívnym riešeniam, pokiaľ sa zachovajú programy na podporu dlhodobých investícií a cieľov a nebudú podliehať opakovaným legislatívnym zmenám a zmene účelu;

Spoločné budovanie udržateľnej budúcnosti: súdržnosť pre konkurencieschopnú a inkluzívnu Európu ([6])

29. žiada, aby bola **politika súdržnosti aj naďalej základným pilierom modelu rastu EÚ** a základnou dlhodobou decentralizovanou investičnou politikou pre všetky regióny vo VFR po roku 2027, pričom by sa na ňu mali v reálnych hodnotách vyčleniť väčšie finančné prostriedky ako v súčasnom VFR. Zdôrazňuje, že jej priority boli vždy zosúladené s celkovými prioritami EÚ. Opätovne pripomína svoje predchádzajúce odporúčania týkajúce sa komplexnej reformy politiky súdržnosti s cieľom posilniť jej úlohu orientovanú na budúcnosť bez toho, aby sa spochybnili jej základné zásady. Zdôrazňuje, že vykonávanie politiky súdržnosti už podlieha veľmi prepracovanému výkonnostnému rámcu, a domnieva sa, že prístup založený na výkonnosti zameraný na posilnenie spoločenských inovácií a udržateľného pokroku možno ešte viac posilniť, aby sa politika stala relevantnejšou, účinnejšou a efektívnejšou a aby sa jej územný rozmer kombinoval s väčším zameraním na výsledky ([7]);

30. zdôrazňuje, že ďalší významní svetoví aktéri nedávno prijali rozsiahle miestne orientované politiky zamerané na posilnenie svojich priemyselných odvetví. Domnieva sa, že Komisia by mala vychádzať z nedávnych iniciatív OECD, ako sú *Miestne orientované politiky pre budúcnosť* a *odporúčanie Rady OECD o účinných verejných investíciách na všetkých úrovniach verejnej správy* ([8]), s cieľom vypracovať usmernenia EÚ pre verejné investície na všetkých úrovniach verejnej správy, zabezpečiť účinnú decentralizáciu a navrhnúť usmernenia pre účinné miestne orientované financovanie;

31. považuje za potrebné zamerať VFR a nástroje financovania spoločnej politiky na tie oblasti, v ktorých možno vytvoriť vysokú úroveň európskej pridanej hodnoty. V tejto súvislosti poukazuje na to, že programy cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce majú z hľadiska vytvárania európskej pridanej hodnoty osobitný význam;

32. zdôrazňuje, že je potrebné zintenzívniť úsilie o **rozvoj miestne orientovaných výskumných a inovačných ekosystémov**, aby sa podporilo vyrovnanie vývoja v oblasti inovácií a odstránili rozdiely v tejto oblasti v rámci Európy, medzi EÚ a USA, ako aj medzi EÚ a Čínou a inými rozvíjajúcimi sa regiónmi. Poukazuje na nutnosť diferencovaného prístupu založeného na potrebách každého regiónu spolu s podporou excelentnosti a štrukturálnou podporou. Podčiarkuje, že pri financovaní výskumu EÚ je dôležité zachovať osvedčené súťažné konanie, ktoré je založené na zásade excelentnosti. Zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa z dlhodobého rozpočtu EÚ vyčlenili investičné prostriedky do inteligentných programov zameraných na podporu vytvárania prosperujúcich miestnych a regionálnych ekonomík založených na medziregionálnych priemyselných hodnotových reťazcoch a posilnených regionálnych inovačných ekosystémoch. V tejto súvislosti poukazuje na to, že „stratégie pre inteligentnú špecializáciu“ (S3/S4) sú silným faktorom excelentnosti pre regionálne a miestne inovačné ekosystémy a že strategické plánovanie podpory výskumu a inovácií v Európe musí vytvoriť účinnejšie rozhrania s týmito stratégiami. Poukazuje na potrebu cielenej podpory so zámerom zabezpečiť rozšírenie trhu a prijať kľúčové podporné technológie, ako sú produkty čistých technológií a inovatívne materiály v obehovom hospodárstve;

([6]) Správa skupiny na vysokej úrovni pre budúcnosť politiky súdržnosti, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c6e97287-cee3-11ee-b9d9-01aa75ed71a1/language-en.

([7]) COTER-VII/40. *Obnovená politika súdržnosti po roku 2027, pri ktorej sa na nikoho nezabudne*, spolupravodajcovia: Emil Boc (RO/EĽS) – Vasco Alves Cordeiro (PT/SES). prijaté 20. novembra 2024.

([8]) https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0402.

33. pripomína, že sú naďalej potrebné silné a ambiciózne nástroje EÚ vrátane Sociálno-klimatického fondu, programu LIFE a programov predvstupovej pomoci ako súčasť VFR orientovaného na budúcnosť s cieľom pokračovať na ceste ku klimatickej neutralite do roku 2050 a zároveň zabezpečiť, aby pri transformácii bola všetkým občanom, podnikom, regiónom a mestám poskytnutá primeraná pomoc;

34. okrem toho zdôrazňuje kľúčovú úlohu výskumu a inovácií pri zvyšovaní európskej konkurencieschopnosti, ako to počas štyroch desaťročí dôsledne preukazujú rámcové programy pre túto oblasť. **Žiada vytvorenie samostatného 10. rámcového programu s navýšeným rozpočtom a podporou regionálnych ekosystémov**, v rámci ktorého by bolo prioritou dobudovanie Európskeho výskumného priestoru (EVP) prostredníctvom neustáleho rozvoja centier EVP, voľného pohybu výskumných pracovníkov a štruktúrovaného zapojenia miestnych a regionálnych samospráv do riadenia EVP, najmä prostredníctvom fóra EVP. Zasadzuje sa za podporu inovácie a cezhraničnej spolupráce pri dodržiavaní zásady inteligentnej špecializácie (S3) a jej synergií s inými fondmi EÚ;

35. podporuje výzvu Európskeho parlamentu ([9]) výrazne zlepšiť navrhovanie a realizáciu misií EÚ (napr. misia zameraná na klimaticky neutrálne a inteligentné mestá). Poukazuje na to, že súčasnému prístupu chýba dostatočné zameranie na podporu prevratných a zdola vychádzajúcich nápadov v oblasti výskumu a inovácií a že misie EÚ sa musia preorientovať tak, aby stimulovali kreativitu, experimentovanie a nový výskum, ktorý bude priamo riešiť naliehavé spoločenské výzvy. Zdôrazňuje, že pre úspešnú realizáciu misií EÚ má zásadný význam aktívne zapojenie miestnych a regionálnych samospráv vzhľadom na ich úlohu pri zavádzaní miestnych riešení a zapájaní miestnych zainteresovaných strán. Upozorňuje, že je potrebné zamerať sa na praktické a merateľné výsledky, keďže tieto iniciatívy môžu byť hnacou silou systémovej transformácie a zároveň môžu posilniť konkurencieschopnosť EÚ vo svete;

36. pokiaľ ide o vytvorenie Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť ako základného prvku budúceho rozpočtu EÚ, vyzýva, aby do jeho navrhnutia a riadenia boli zahrnuté aj regióny, keďže regionálne samosprávy sú skutočnými sprostredkovateľmi projektov s veľkou hnacou schopnosťou vytvárať pridanú hodnotu;

37. poukazuje na to, že vo všetkých oblastiach v EÚ prebieha **trojitá transformácia** (ekologická, digitálna a demografická). Domnieva sa, že budúci VFR musí byť založený na **integrovanej a celostnej stratégii spravodlivej transformácie** prispôsobenej potrebám a konkrétnym okolnostiam každej oblasti, na ktorú budú vyčlenené dostatočné finančné prostriedky. Podčiarkuje asymetrický vplyv týchto transformácií na nižšej úrovni verejnej správy a žiada prispôsobenú a dodatočnú podporu, najmä v tých regiónoch a mestách, ktoré závisia od energeticky náročných priemyselných odvetví, ako je automobilový priemysel, a v iných regiónoch, ktoré čelia výrazným problémom spojeným s transformáciou. Zdôrazňuje, že miestnym a regionálnym samosprávam treba poskytnúť primerané zdroje na vykonávanie týchto činností v praxi;

38. je presvedčený, že rozpočet EÚ môže priniesť pridanú hodnotu, aby sa v plnej miere využil podnikateľský potenciál a výhody pre trh práce vyplývajúce z prechodu na čistú energiu, a to riešením otázok, **ako je rozvoj zručností (cielená rekvalifikácia a zvyšovanie kvalifikácie), celoživotné vzdelávanie a vysokokvalitné pracovné miesta**. Zdôrazňuje, že viaceré regióny EÚ čelia **demografickým výzvam**, ako je starnutie pracovnej sily, odliv mozgov a úbytok obyvateľstva, a podporuje návrh týkajúci sa **„slobody zostať“**, ktorý je zahrnutý v správe Enrica Lettu, s cieľom podnietiť zvýšené investície do verejných služieb na podporu blahobytu všetkých. Poukazuje tiež na to, že pri riešení týchto problémov v pohraničných regiónoch majú nenahraditeľný význam rozsiahle programy cezhraničnej spolupráce;

39. žiada, aby Európska komisia uznala nedostatky národných plánov v rámci **spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP)**, ktoré viedli k menšiemu regionálnemu zameraniu, menšej prispôsobivosti územným rozdielom a menšej pružnosti reagovať na nepredvídané krízy a udalosti. Dôrazne sa zasadzuje za decentralizovanú a udržateľnú SPP po roku 2027, ktorá by bola zameraná na poľnohospodárov a vychádzala z regionálnych stratégií potravinovej bezpečnosti a rozvoja vidieka s účinnými ekologickými a sociálnymi kondicionalitami, pričom by umožnila všetkým výrobcom dostávať za svoju prácu spravodlivú odmenu. Žiada, aby sa zachovalo prepojenie medzi prvým a druhým pilierom SPP s cieľom zachovať celkovú konzistentnosť;

40. opätovne potvrdzuje, že zásady viacúrovňového riadenia a partnerstva by sa mali dodržiavať aj pri činnostiach súvisiacich s **azylom, migráciou, integráciou a vnútornou bezpečnosťou**. Domnieva sa, že by sa mali zvýšiť zdroje na zvýšenie bezpečnosti vonkajších hraníc a pohraničných regiónov EÚ, a žiada, aby miestne a regionálne samosprávy zohrávali väčšiu úlohu v rámci **Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF)**, ktorý by mal byť navrhnutý tak, aby riešil

([9]) Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. marca 2025 o posúdení vykonávania programu Horizont Európa so zreteľom na jeho predbežné hodnotenie a odporúčania pre 10. rámcový program pre výskum [2024/2109(INI)].

problémy v súvislosti s migráciou a podporoval integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín efektívnymi opatreniami prispôsobenými miestnym potrebám vrátane prípadnej reakcie na krízy. Žiada, aby sa pri stanovovaní priorít a opatrení tematického nástroja, najmä tých, ktoré riadi Európska komisia, konzultovalo s miestnymi a regionálnymi samosprávami a aby sa zaistila ich podpora pri integrácii štátnych príslušníkov tretích krajín;

41. zdôrazňuje mimoriadny význam finančnej pomoci EÚ pre **miestne a regionálne samosprávy v kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajinách** určenej na modernizáciu ich administratívnych kapacít a vo všeobecnosti nástrojov na podporu **decentralizovanej spolupráce** v rámci vonkajších činností EÚ;

42. žiada, aby politika súdržnosti ako neoddeliteľná súčasť VFR bola pevne zakotvená v miestne orientovanom prístupe založenom na viacúrovňovom riadení, ktorý vychádza zo zásad zdieľaného riadenia a partnerstva. Podporuje úsilie Komisie o zvýšenie zapojenia regiónov prostredníctvom národných a regionálnych plánov partnerstva. Treba sa však poučiť z nedostatkov pri iných nedávnych nástrojoch, ako sú Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a pobrexitová adaptačná rezerva, z ktorých boli regionálne samosprávy vo veľkej miere vylúčené. Zabezpečenie účasti regiónov je nevyhnutné na to, aby sa zvýšila zodpovednosť, účinnosť a územný vplyv;

Budovanie spojenectiev s podobne zmýšľajúcimi inštitúciami a výzva na transparentný rozhodovací proces

43. oficiálne vyzýva Európsku radu a jednotlivé útvary Rady, aby sa pred ďalšími rokovaniami o VFR zapojili do štruktúrovaného a transparentného dialógu s miestnymi a regionálnymi samosprávami a plne využili Výbor regiónov, ktorý je inštitucionálnym zástupcom nižších orgánov verejnej správy a aktérom uľahčujúcim viacúrovňové riadenie;

44. zdôrazňuje, že cezhraničná, nadnárodná a medziregionálna spolupráca je jedným zo základných kameňov európskej integrácie, a preto by sa jej mala venovať aspoň rovnaká pozornosť ako v súčasnosti a poskytnúť dostatočná flexibilita pri jej vykonávaní;

45. zaväzuje sa podporovať posilnenú spoluprácu s Európskym parlamentom pri jeho opakovanom úsilí o transparentnejšie a inkluzívnejšie rokovania;

46. poukazuje na spoločnú výzvu Združenia pre súdržnosť *(#CohesionAlliance)* z marca 2024 s názvom *Obnovená politika súdržnosti po roku 2027, pri ktorej sa na nikoho nezabudne*, a vyzýva širokú verejnosť, odbory, podniky a mimovládne organizácie a organizácie občianskej spoločnosti, aby ju podpísali s cieľom spoločne zaistiť, aby sa vo VFR po roku 2027 na nikoho nezabudlo ([10]);

47. poveruje svoju predsedníčku, aby toto uznesenie postúpila Európskej komisii, Európskemu parlamentu, poľskému a dánskemu predsedníctvu Rady EÚ a predsedovi Európskej rady.

V Bruseli 15. mája 2025

Predsedníčka
Európskeho výboru regiónov
Kata TÜTTŐ

([10]) https://dyn.cor.europa.eu/cohesionalliancejointcallsk/.